

283P

Ο
ΓΟΡΔΙΑΝΟΣ

ΗΤΟΙ

ΔΙΔΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΗΤΥΞΙΣ

ΕΚ ΤΡΙΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

ΚΑΤΑΧΘΟΝΙΟΥ, ΜΕΤΡΙΟΦΡΟΝΟΣ

ΚΑΙ

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΟΥ

*Κατὰ δειναστείας, ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ
Ἀδελφικῆς Ἑνώσεως*

Ἰ π δ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Β. ΚΑΡΑΝΤΣΑ.

Μὴ πεπειθᾶτε ἐπ' ἄργοντας (Καταχθονίους)
ἐπὶ υἱοὺς ἀνθρώπων οἷς οὐκ ἔστι σωτη-
ρία. ψαλ. ρμζ'.
Ἐπαλλήθησαν οἱ λόγοι τῶν (Μετριοφρόνων)
ὑπὲρ ἔλεον καὶ αὐτοὶ εἰσὶ βολίδες. ψ. νε.
Ὁδηγήσεν αὐτοὺς τοὺς (ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΑΣ)
εἰς ὁδὸν εὐθείαν, τοῦ πορευθεῖναι εἰς πό-
λιν κατοικητηρίου. ψαλ. ρζ'.

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Ο ΖΑΚΥΝΘΟΣ

Κωνσταντίνου Ῥωσσομήρου.

1850.

ΑΦΙΕΡΩΣΙΣ.

Τὸ παρὸν ἀφιερῶται, ὄχι σ' ἰδιοτελίην
Π' ἔχει γλῶσσαν καὶ καρδίαν καὶ τὸν νοῦν ἐπιμελήν
Μόν' καὶ μόνον εἰς τὸν Κάκκον ἐκεῖ πάντοτ' ὁ βορβός
Λακταρίζει, κυματίζει, τρέχει σὰν καλὸς γεωργός,
Καὶ τὴν μάστιγ τὴν Πατρίδα νὰ ἰδῆ χωρὶς μορφῆ
Ξεχωριστὴν κατσιδιάρη, δὲν τοῦ καλεῖται καρφί.
Ἄλλὰ εἰς τὸν πατριώτην π' ἀγαπᾷ τὴν κοινωσίαν
Κι' ἡ καρδιά του λακταρίζει διὰ τὴν ἐλευθερίαν.
Εἰς αὐτὸν ὡς μικρὸν δῶρον ὁ Σουτάχτης τὸ προσφέρει
Καὶ ἐπέυχεται φωσφόρων ὁ Θεὸς στὴν γῆν νὰ φέρη.

Η ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

Εἰς τὸ μέσον τῆς πλατείας τοῦ Παντοκράτορος συναπαντήθησαν δύο ἄνθρωποι, ὁ μὲν ἐκ τῆς λεγομένης Καταχθονίου δοξασίας τοῦ δεσποτισμοῦ, ὁ δὲ ἐκ τῆς Μετριοφρωσύνης, ἤτοι τοὺς λεγομένους Μεταρρυθμιστάς, οἵτινες μετὰ τὸν σχετικὸν καὶ συνήθη ἀσπασμὸν, κατεβυθίσθησαν ἀμφοτέρως εἰς ἐκτεταμένην ὁμιλίαν, εἰς διαφόρους ἀναπτύξεις κατὰ διαδοχὴν ἐπάνω τῶν πραγμάτων τῆς κοινωνίας μας, ὑποστηρίζων ἕκαστος τὴν αὐτοῦ δοξασίαν· μέσον τοῦ βυθοῦ τῆς λογοτριβῆς τῶν, παρουσιασθεῖς εἰς ἐκ τῆς δοξασίας τῶν ριζοσπαστῶν ἐνωσιφρονούντων ὅπου μετὰ τὸν (ὡς ἄνωθεν) ἀσπασμὸν λαμβάνοντας χωρήγησιν λόγου, ἐσυμμερίσθη καὶ αὐτὸς εἰς τὰς ὁμιλίαις τῶν, ὑποστηρίζων τὴν δοξασίαν αὐτοῦ καθάπερ καὶ οἱ λοιποὶ, καὶ μὲ πάσας τὰς διασαφήσεις φέρει τὴν καταγωγὴν ἐκάστου φρονήματος, ὅπου ἀναπολογητικῶς ἐφθασεν εἰς τὸ τέλος, καὶ καλέσαντες ἕνα ἀμερόλυπτον ἐποίησε κρίσιν πρὸς αὐτούς. Ὁ δὲ συντάκτης τοῦ παρόντος διαλόγου, (ὡς) καθήμενος ἀμερόληπτος εἰς μίαν καθέδραν τοῦ καφενείου, ἤκουσε τὰ πάντα, καὶ καθιστόρησεν (ὡς) αὐτολεξεῖ, ὀδηγούμενος ἐκ πείρας τοῦ διαδοχικοῦ στοιχείου.

Ο ΓΟΡΔΙΑΝΟΣ.

Καταχθόνιος, Μετριοφρων καὶ Ριζοσπάστης.

- Μ. Τὸν . . . ἀφέ . . . ντὴν τὸν Σιὸρ Κο . . . ντε !
προσκυνῶ.
- Κ. Ὁ . . . ὦ Σιὸρ . . . ντοτο . . . ὄρε βίβερ . . . ἴτο
κόμει στά ;
- Μ. Μπένε γράτζια ντιό.
- Κ. Κιὲ νόδα ;
- Μ. Νὸν σὸ νοῦλα.
- Κ. Τὰ πράγματα τζιοὲ πῶς πηγαίνουν ;
- Μ. Ὀλεθρίως ! ! ! διότι αἱ μεταβολαὶ, τὰ σχίσματα καὶ
αἱ διαφοραὶ δοξασίαι δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ μόνον κλο-
νισμοὶ τῆς πατρίδος, ἐριδαὶ, σκάνδαλα, προσκόμματα,
διαφοραὶ ὑπόνοιαι, καὶ τέλος πάντων καθεὶς ἔχει καὶ
θεὸν του· τὸ μόνον ἦτον τὰ πράγματα νὰ συγκατα-
θεῖν, νὰ γλυκάνουν πρὸς ἀναψύχωσιν τοῦ λαοῦ, διότι
διὰ νὰ εἴπῃ τινὰς τὴν ἀλήθειαν, σιὸρ Κόντε, εἶναι
μεγάλαι τὰ βάρη, τὸ κοινὸν ἔχει δίκαιον νὰ γογγύζη.
- Κ. Ντοτόρε, ντοτόρε, γνωρίζεις τὸ παράδειγμα τοῦ κο-
κόρου; ὅπου ἐπρεζεντάρισε κουὲλ φριμὸζο οὔμο εἰς τὴν
συνάθροισιν ἂν δὲν φιλάρω τζὴ Βενετίας; ὅπου τὸ πό-
πολο ἤθελε νὰ πρεζεντάρη ἀναφορὰ νὰ τοὺς μινουήρη
τὰ δοσίματα, ἢ ὄχι ;
- Μ. Ὄχι.
- Κ. (Καθ' ἑαυτὸν κὲ γκράν τέστα) ἢλ γκιόρνο κὲ ἔρα
νέλα σάλα, νὰ σὲ χαρῶ, τούτη κουάντη εἰς τὸ μου-
μέντο αὐτὸ, ἐπρεζανταρίσθη ὁ ἀδοκάτος, νὰ σὲ χαρῶ,
νὰ μιλήσῃ, εἶχε (μὰ . . . οὔμο γκρατουάτο) ὁ μέγας

άνθρωπος, μὲς τὸ ταμπάρο του ἕναν κόκορο καὶ τὸν ἑμάδα νὲλ πρεζέντε, καὶ τὸν ἀμολᾶ ντέντρο νέλα σάλα· ὁ κόκορος τρά ἀπὸ τὸ σκούρο ὀπού τὸν εἶχε τρῶ ἀπὸ τὴν γδίμνια τρά (ἀγκαλᾶ καὶ ζῶ) ἀπὸ τὸν φόβουτου, δὲν ἔκαμε ἄλλο εἰμὴ μόνον πῶς νὰ τρουπώση· οἱ ἄρχοντες ὀπού ἦτον ἐκεῖ φιγουράτευσι! τάντη, ἔ τάντη, μπρωῶνοι, μπερούκε, καὶ . . . σπέ . . . ετο!!! νὰ ἰδοῦν ν' ἀμιολύση τὸν κόκορον γδυμνόνε ἐντουμπιάρνε καὶ βρωτοῦνε νὰ τοὺς σπιεγκάρη κόζα βολντίρ; ἀποκρένεται καὶ τοὺς λέγει « Σινιόροι· ἴδετε πῶς » ἐπρεζεντάρισα τὸν κόκορο γδυμνόν χωρὶς πούπουλα; » ἴδετε πῶς εἶχε κάτω τὸ κεφάλι του καὶ ἐγύρευε νὰ τρουπώση; Ἐάν αὐτὸς εἶχε πούπουλα, ἤθελε τζου- » λώσει τὰ λυρία του νὰ ἀνακλανισθῆ καὶ τιναχθῆ » καὶ νὰ τηρᾶ εἰς ποῖον μέρος νὰ πετάξῃ νὰ φύγῃ, » ὥστε μόλις ἤθελε φύγει ἀπὸ τὰ χέργια μου ἤθελε τὸν » ἰδῆτε εἰς τζῆ σπάλες σας· λοιπὸν διὰ νὰ ἔχρη εἰς » ταπεινώσιν τὸν λαὸν θέλει φτώχεια, θέλει βάρυτα, » φόβο, ἐξουσία, βῆδοι εἰς τὸ κεφάλι, διατὶ ὅσον τὸν » λασκάρεις σοῦ φεύγει σὺν τὸν φτερωτὸ κόκορο. » Ἦκουσες ντετόρο μου τὸ ζέμπιο;

Μ. Ναὶ μὲν εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι ἡ πτωχία μωρόνε τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ πάλιν πρέπει καὶ συμπάθεια ὅχι πάλιν τέτοια ἀσπλαγχνία, διότι ἀντὶ τοῦ κόκορου ἄς λάβωμεν τὸ παράδειγμα τοῦ σκύλου, ὀπού ὅσον εὐρίσκει (κυνηγόντας τον) δρόμον φεύγει, ἀλλ' ὅταν εὐρῆ πρόσκομμα ἐπιστρέφει κατ' ἐπάνω σου. Οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος ὅσον τὸν γλυκαίνεις κάτι τι τὸν γελάς καὶ τὸν ἀπακοιμάς, ἀλλ' ὅταν τὸν στενοχωρήσῃς τόσον γρυλώνει τὰ μάτια του ἐναντὶν σου· ποταμοὶ αἵματα εἶναι περὶ τούτου γυμένα. Ἐ ἡ Κεφαλληνία ἐπέρου εἰς τί εὐρέθη; αὕτη εἶναι τυραννία τοῦ μεσαιῶνος, βαρβαρώτης, αὐτὰ τὰ ἐμσταχειρίσθη ἡ ὠμότης τῆς Βενετίας (ἀγκαλᾶ ἀπὸ τὰ μᾶλλον καὶ ἦττον παντοῦ) καθὼς ἡ Αὐστρία, οἱ Παπολάτραι τῆς Ρώμης καὶ ἐξόχως ἡ Βάρβαρος καὶ μοχθηρὰ τῆς Τουρκίας.

Κ. Νὸν . . . σινιόρ λᾶ μὲ σκούζε. Ἐγνώριζε καθ' ἕνα

τὸν καλλήτερόν του, εἶχες τὸ βισπέτο σου, ἐρχότου δ σέμπρο; σου στὴν χώρα καὶ νάρθη στὸ ἀρχοντικὸ σου καὶ ἤθελε νὰ ντζαρδάρη νὰ χτυπήτῃ τὸ σαγριαδοῦρο; μπράβο! ἄβριο, ναί, ἤθελε στέκεται ὄξω ἀπὸ τὴν μπόρτα κ' ἄς ἤθελε κάνει νερό τόσο· ἀν ὄξω ἤθελε ἔμπη εἰς τζῆ κολόνες νὰ μαζωχθῆ σταυρωμένα τὰ χέρια του καὶ ἀν ἤθελε μὲ τὴν ὄρα τὸν ἰδῆ ὁ δούλος μου καὶ ἤθελε μοῦ δώσῃ λόγο, νὰ τὸν ὀρδινάρο νὰ τὸν μπάση εἰς τὸ μαγειρεῖο καὶ μὲ τὴν ὄρα νὰ ἐλθῃ μὲ τὴν σκούφια στὸ χέρι· καὶ ὅχι νὰ σοῦ συκῶνῃ καὶ κεφάλι καὶ νὰ σὲ λέγῃ καὶ ἀδερφό· κακοὺς πέντε χρόνους νᾶχη καὶ ἐκεῖς κί ἀδερφός του . . . Πιστεύεις ντοτόρε, στὴν κοσιέντζα μου, μιὰ φορὰ εἶδα τὸν σέμπρο μου ἀπὸ τὴν χαρματιδα τζῆ κάμαρας ὀπού ἀνέβαινε μὲ τὴν σκούφια στὸ κεφάλι καὶ ἐβγήκα καὶ τὸν ἐκατέβασα μὲ κλωτζίκις στὴν βούγα, καὶ ἐβγαλε τὴν σκούφια του καὶ ἤλθε τρέμοντας ἐμπρός μου· ἀκούς . . . μορὲ γιὰ . . . τους.

Μ. Κόντε, κόντε, ἡ ἐποχὴ αὕτη ἐπέταξε τῆς τυραννίας, πρέπει νὰ ἐξαλειφθῆ ἀπὸ τὴν μνήμην, καὶ νὰ συμμορφωνόμεθα μὲ τὸ στοιχεῖον τοῦ καιροῦ ἐτούτου, διότι ἀν θέλῃς νὰ μοῦ φέρῃς ἐμπρός τὰ παλαιὰ πρέπει νὰ φέρωμεν καὶ τὴν Τουρκία, τὸ Ἀλγκιέρη, καὶ τὴν Βαρβαρία, ὀπου ἄρπαζαν τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοὺς ἐπωλοῦσαν ὡσπερ ζῶα σκλάβους· ἀλλὰ τώρα αὐτὸ δὲν ὑπάρχει, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ὡς ἐτιμήθη ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐλεύθερος, διότι ὁ Θεὸς ἔκαμε τὸν ἄνθρωπον αὐτεξούσιον, καὶ οὐχὶ ἀνθρώπους ὑπ' ἐξουσίαν.

Κ. Τί λές! δὲν εἶχε τὸν ἄνθρωπο ὑπ' ἐξουσία; ἐγὼ μιὰ φορὰ μοῦ εἶπε ἕνας ἀποφτινοὺς . . . πῶς τζῆ λᾶτε . . . τζῆ παπάδες· πῶς γιὰ νὰ γνωρίζῃ ὁ ἄνθρωπος πῶς εἶναι εἰς ἐξουσίαν, ὁ Θεὸς εἰς τὸν παράδεισον τοῦ ἔβαλε Νόμον. Ἐγὼ δὲν ἤξεύρω γράμματα βωμαίικα ἀλλήλῃς σοῦ τὸ εὔρισκα. Στὸ φράγκικο δὲν ἔλαβα κουργιοζήτᾶ νὰ τὸ ἰδῶ, ἀγκαλᾶ εἶναι παραμύθια, γραψίματα τοῦ νταβλαμπάδωνε νὰ τρῶν πολλὰ οἱ παπάδες.

Μ. Ἄ . . . ἄ μὲ συγχωρεῖτε· βλέπω καὶ ὁμιλεῖτε πέραν

τῶν ὁρίων, διότι πᾶσαν τὴν θεϊαν γραφὴν ὅλα τὰ εἴδη τὴν δοξάζουν θεόπνευστον, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ εἰπωμεν ὅτι εἶναι ἀνθρώπων πλάσματα πρὸς ἰδιοτέλειαν, διότι ἡμεῖς δὲν εἴμεθα ἱκανοὶ νὰ πλησιάσωμεν εἰς γνῶσιν τῆς Γραφῆς, διότι ἔχει ὑψηλὴν θεολογίαν, ἀλλ' ὅσον μὲν ὡς ἀνθρώποι τρόπον τινὰ πεπαιδευμένοι γνωρίζομεν ὅτι δὲν προσωπολύπτεται αὐδέν· αὕτη δὲν ἀποδέλπει εἰς συμφέροντα παρόντα ἀλλὰ μέλλοντα, αὕτη μᾶλλον καταπολεμεῖ τὰ παρόντα ὡς πρόσκαιρα τὰ δὲ αἰώνια ἐπιστηρίζει καὶ πολιτεύεται, τὸ δὲ ὑπ' ἐξουσίαν ἔθεσεν ὁ Θεὸς τὸν ἀνθρώπον ὑπὸ τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος, ἀλλ' ὄχι νὰ τὸν ὑποτάσῃ εἰς ἄλλον τινὰ, ἀλλ' ἐλεύθερον, εἰμὴ ἡ ἁμαρτία τὸν ὑπαδουλώνει. Αὕτη, Κόντε μου ἡ δοξασία τῶν ἀρχόντων εἶναι ἑωσφορικὴ, διότι ἂν ἦτον ἀνθρωπίνη, ἤθελε φαντασθῆτε ὅτι εἴμεθα ἐξ ἐνὸς πλοῦ κατασκευασμένοι ἐφήμεροι εἰς τὴν ματαιότητα, νὰ εὐσπλαγγνίζομεθα ἕνας τὸν ἄλλον μὲ ἀγάπην, κατὰ τὸν δεκάλογον « Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ὅλαις δυνάμεσι καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. »

Κ. Αὐτὰ ντοτόρε μου, δὲν εἶναι γιὰ μᾶς, εἶναι γιὰ τῆς καλογέρους, σὲ θαυμάζω νὰ πηγαίνης νὰ ἀνακατώνεσ με τέτοιαις σκουρίαις.

Μ. Νὰ σὲ πῶ σὺρ Κόντε, γιὰ τώρα ὄχι, ἀλλὰ τὰ ἐνθυμοῦμαι ἀπὸ μικρὸς μὲ τὸ σίγνασμα τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ τότε ἱερέως διδασκάλου μου καὶ τρόπον τινὰ χριστιανὸς εἶμαι καὶ ἐγώ, εἰς ἐλπίδα ἐπαγγελίας.

Κ. Τέλος πάντων ἄς τὰ ἀφίσωμεν αὐτὰ, ντοτόρο μου, μορὲ νὰ σὲ χαρῶ, κόμε αὐόμο ντὶ ἄνθρ, εἴμασθε κακά, ἐγάθη τὸ ρισπέτο, θυμοῦμαι ἐγὼ ὅπου ἤμουνα μὲ τὸν πατέρα μου καὶ ἐπηγίναμεν εἰς τὴν πατέγα τοῦ Ντανάπα καὶ ἐκάθονταν τόσοι ἀφεντάδες, καὶ ἂν ἤθελε περάσῃ φτωγὸς, φιναμαί γαλαντόμος μὲ τὸ ἐδικόν του, καὶ ἄς ἤθελε μὴ ἐγάλη τὴν σκούφια του, νὰ τὴ βαστᾷ στὸ χέρι καὶ σκυμένος ὅσο νὰ σκουλάσῃ καταβάδιο, ἔπρεπε νὰ χαθῆ, ἢ ἐὰν ἤθελε περάσει βεροῦκα

ἀπὸ τὸν φόρο ἤθελε ἦν γενεράλ, φόρα τῆς σκούφιας· μὰ τί λέγω; ψεῖνὸ κάζο, ναρθῶ στὸν φόρο μὲ τὸν σέιμ-προ μου, ἔπρεπε νὰ ἦναι δέκα ὄργιαίς ὀπίσω, καὶ ὀλημέρα νάθελε κουβεντιάζω, ἢ νὰ κάτζω στὴν ποτέγα, ἔτολμοῦσε νὰ μπῆ μέσα; ἄξω σταυρωμένα τὰ χέρια του· ἢ ἂν ἤθελα τὸν καλέσω νὰ μπῆ μέσα στὴ χώρα ἔπρεπε νὰ ἦναι τρεῖς ὥρα ὅπου τὸν ὀρδινάρισσ καὶ ἄς ἤθελε χιονίζῃ ἢ νὰ πάμε ὄξω, ἐγὼ καβαλάρις ἐκεῖνός ὀπίσω νὰ λεί τοῦ ζοῦ μου, γὰ σὰ γαΐδαρος, καὶ τώρα ἀντζαράρι καὶ μοῦ λέγει ἀπὸ μακρὰ ἀπρεζεντάριστα, τί μαντάτα ἀφέντι; τί κάνετε στὸ σπᾶτι καλά; ἀκου . . . οὐς; στὸ σπᾶτι . . . τι; νιάνκα νὰ πῆ σταρχοντικό.

Μ. Αὐτὰ τάπαμε καὶ τὰ ματάπαμε καὶ τὰ ζέρωμε ὅλοι, διότι καὶ ἐγὼ πολὺ λίγο (ἐνθυμοῖσε τὸν μακαρίτη τὸν πατέρα μου);

Κ. Ὡ . . . πολλὰ καλά.

Μ. Καὶ μὲ τὴν βεροῦκά του καὶ μὲ τὰ βαρδέκια του, καὶ τζεντουρίνια του, καὶ τὰ στόκο δὲν τοῦ ἐλείπε μηγάραις ἀπὸ τὸ πλάγι; ἐστάθη καὶ γκεσταδοῦρος τὸν ἐνθυμήθητε πολλὰ καλά.

Κ. Ναι . . . ντὰ βίρο.

Μ. Καὶ ὁ Πρεβεδοῦρος τὸν εἶχε σὲ μεγάλη ὑπόληψιν ὅταν ἐβγαίνε στὸ φόρο ἔτρεμε ἡ γῆ; ἀλλὰ θὰ στοχασθοῦμαι ὅτι τὸ πουλί ἔσουγε καὶ γύρευέ τοι τότε ὁ κόσμος ἦτον κουτὸς καὶ τὸν ἔκανεσ ἄπως ἤθελεσ· ἀλλὰ ντὰ τέμπο ντέλα λυμπερτά ντέλα Γκερέτζια, ἐπῆραν ἄλλη μορφή, οἱ λαοὶ ἐξύπνισαν, τότε ἔσυρνεσ τὸν λαὸν σάν τὰ ζῶα, ἀλλὰ τώρα σὲ σῖρουν αὐτοὶ καὶ δὲν μορδεῖς νὰ μιλήσῃσ· παρκτέρσε ὅπου μὲ τόσα καὶ μὲ τόσα ὅπου τοὺς ὑποσχεθῆκαμ νὰ κίψουμα καὶ νὰ ράψουμα, δὲν μᾶς ἐστοχάζωνται τὸ οὐδέν, καὶ πολὺ λίγο ἠμπορῶ νὰ σοῦ πῶ, μᾶς ἔχουν στὸ βασιλικότους ἄντρο.

Κ. Καλὰ νὰ σὲ κάμουν, γιατί ἤθελατε νὰ ἐγῆθε ἄνκε βόν λυμπεράλοι, πάρε τὸ σένσο τὸ ἐδικόν μου, πῶς ἦτον ὁ πατέρας σου, καὶ πῶς εἶσαι σὺ εἶπεσ ὅταν

έβγαίνε με την βερουκά του, έτρεμε όλη ή γη, και τώρα σάς έχουν στο βασιλικό τους άντερο, να πάρτε ζέμπιο από τους προτήτερούς σας λεγκισλατώρου; όπου (εϋγέ τους) δεν τζ' έγνοιαζε, άρα μ'άρα, έπριζανταριζόντανε στον γκενεράλε, ντζά ο πρώτος έστάθη ο Μέτλας, κακόρικε ούόμο (τίραζέ με δώ) ντι όνεστά· αυτός άνημάρησε τους λιμπιεγάδους, αυτός έκαμε τόσα και τόσα και ντόπο ο φοβερός Κάμπελ, Άνταμ, και οι βέστοι όσοι έπεράσκανε φόρα ντι κουέλ γκαλιότο Νούγετ όπου έπολέμησε κατι μπρέκες να μ'ας κάμη, να μ'ας ανακατώση την μανέστρα, αλλά όσο δώ όσο κεί δεν ήξεύρω πόσο βεστάρισε, έπειτα έπήγε εις την κατάρα σου. Από κεί και δώ όποτε ήθελε να γενούνε οι λεγκισλατώροι εις σε κάθε ψυσία έρχότουνε ή νόμινα ντή κουατόρντιζι και άφισάρμαι την ήμέρα μες τζ' άγιους Πάντες, έπειτα μπ'αμ, μπ'αμ, την καμπάνα, το βράδυ χαζίρικοι μ'α ή έρχόντανε οι Σύγκλιτοι ή δεν έρχόντανε δεν έκαθούμαστε να τζακίζουμαι τζή καρκάλαι; μας. Έτζι ντετόρο μου, έκάναμαι ντόπο τζάκα και το βαπόρε και έπηγαίναμαι τζή Κορροί; ντζά λά σουα έτζελέντζα να σε χαρω τά ειγε χαζίρικα, σολαμέντε ούν σοτουσκρίτο και έφην-ρίζες και έρχόσουνα όπίσω και με τά ούρα (γκιούστο και γχιούστο έκεινα ήτον ούρα! που δεν έπάτουνες στη γη, αλλά τζή σπάλαι; σε πάγαιναν στο σπήτι)· άμή τώρα που στο Α . . . και κεφάλι, συκόνεται ο κάβουρας του μυαλου, μπ'α μπ'α! ζε άνκε βεργκόνια.

Μ. Χα α α α α χα.

Κ. Γελά; ε;

Μ. Δεν γελώ περ κουέστο· νι ντζά βέρο, άλλ' ένθυμηθεί; κατοι έκινήθην εις γέλωτα, χα α α α χα. Κόντε τι ψάλλεις, και τι καλαναρχας, άρες τα· με δια τον θεόν τά μελετας, διότι βέβαια φέρει μεγάλη άτιμία· όταν αυτά έγχαρχθούν εις τας ιστορίας, θέλει άμκυρώσουν τον χαρακτήρα πολυ των Έλλήνων της Έπτανήσου (τούτη ήτον ή γασμοδία όπου έκαμα).

Κ. Και τι θα κήμουνε; θα μαυρίσουνε το χαρακτήρα των Έλλήνων; και τι με γνιαζ' έμέ; μη σώσει και μαυρίσουνε βεραμέντε, άπουντο εκείνοι είναι ή αίτια εις όλους τους τουρτούλους.

Μ. Χα α α α α χα (δακτύλος θεου εις ό,τι εύρίσκειται ή τάλαινα Έπτάνησο; εις μικράν ύπαρξιν με τους πρώην προύχοντας ήμων.)

Κ. Γέλα, γέλα, και παρκμίλια κεράλα μπουμπουνισμένη.

Μ. Κόντε σου είπα τότε είτωνα νύκτα αλλά τώρα είναι μέρα, τότε είσατε μόνοι σας, διότι ως σας προείπα ότι όλαι; ή έξουσία; έδοξομανούσαν δια του δεσποτισμου, και οι λαοί ήτον εις ύπνον, αλλά τώρα έχουν τον καθρέπτην της Ελλάδος (όπου και σχεδόν υπό την γην ήτον και κατέφτηαν τον τύραννον τους) και των λοιπων εθνων το σαλιθάρι κόπη, (και έχων συναθροισμένους τους δακτύλους εις εν του κρούει την κεφαλήν) άλλ' αυτός μη έννοών τους λόγους του λέγει:

Κ. Όχι, όχι· δεν μ'ας έγνιαζε ή ήμέρα, ή νύκτα, ή εις ύπνον, είτανε και ως είτουμε χιλιάδες, έμεις τή δουλειά μας εκάμαμε λιμπεραμέντε· για τούτο και μοναχοί μας και ο Γκενεράλε; που μ'ας έδειχνε με το δακτυλο που να ύπογραφθούμε, και ντόπο μ'ας έλεγε μπένε; και έμεις του έλέγαμε τούτη μπένε, τούτη μπένε· και πάλι μ'ας τόλεγε και ιγγλεζικα, όλ ράιτ; και μεί; του λέγαμε γε ε ε ε ε.

Μ. Και πώς το ήξεύρετε το ράιτ, ή ο εξ' άπορήτων σας το ήρμίνευσε.

Κ. Κόζα εύλ ντήρ εξ' άπορήτων!

Μ. Ο σεκρετάριος.

Κ. Ά ναι· μα . . . στα πρώτα, και πάλι τόσους χρόνους από την αρχήν των Ιγγλεζωνε στα πόσα και προς άπόκο καταλαμβάνομε.

Μ. Όστε όλη σας ή έργασία ήτον ή ύπογραφη του δακτύλου, και ή έρωταπόκρισι; του μπένε; τούτη μπένε· του όλ ράιτ, γίς· κα . . . αλά . . . εύγε!

SISMANOGLIO

Κ. Σικώδρο· ἀμή τίς νά τζακίζουμε σάν ἐπὶ τὴν κερκάλια μας, καὶ νά χάσουμε καὶ τὰ πόστα, ἔ;
Μ. Κόντε μου ὁ ἄνθρωπος διακρίνεται ἀπὸ τὰ ἄλλα ζῶα ἔχοντας τὸ λογικόν, τὴν κρίσιν, τὴν συμπάθειαν, τὸν ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως, καὶ μάλιστα ὅταν ὁ λαὸς σ' ἀνεβάξῃ εἰς ὑπεροχὴν ἐνεμπιστευόντάς σου τὸ συμφέρον καὶ τέλος τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ θρησκευτικῶς καὶ πολιτικῶς, καὶ πολὺ περισσότερον ὅταν ὑπόκεινται εἰς ἀλλότριον ζυγόν· ὁ ζυγὸς τοῦ ἀλλοτρίου ὅσον ἐλαφρῆς καὶ ἂν ᾖναι, βαρύτερος πάντοτε φέρεται ἐκ τοῦ ἰδίου ἔθνους του. Διὰ τοῦτο οὐχὶ τόση ἐγκατάλειψις, λέγει ἡ κοινὴ παροιμία, « δέρας τὸν πτωχὸν μὰ τῆρα καὶ τὸν θεόν, » ἐμὲ τὸ λέγει σου μὲ ἐθλίψε ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν, μὴ νομίσης ὅτι μὲ εὐχαρίστησε ἀγκαλιὰ καὶ νά ἤμουν προειδεσμένους, διότι παρουσιαζόμενοι ἐπὶ τοῦ βουλευτηρίου ἠύραμεν τὰ πράγματα ὀλεθρίως, εἰς ἀθλείαν κατάστασιν, καὶ δὲν πταίει οὔτε καὶ ὁ ξένος· τοῦ ξένου τὸ ἰδίωμα εἶναι πάντα νά ζητᾷ, νά ἀρπάξῃ, νά γυρεύῃ, νά γελάῃ, διὰ νά ὠφεληθῇ, ἐσὺ ὅπου εἶσε ἐδικὸς πατέρας, οἰκογενειάρχης (διότι ἀναστένεις διαδόχους), πρέπει νά ἐρευνῆς τοῦλάχιστον ἀπὸ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ οὐχὶ ἀπὸ μετὰ ἐγκατάλειψιν· αὐτὰ τὰ μεγάλα βάρυτα ἔφεραν τὴν στενοχωρίαν τοῦ λαοῦ μας, καὶ ὄχ! τὴν μίαν, καὶ ὄχ! τὴν ἄλλην, ἐγράφωσαν τὸ μάτι τους σάν τοῦ ψαρίου τοῦ Μεσολογγίτικου, καὶ κάθε τρεῖς καὶ λίγος κινουῦνται ἐναντίον μας νά μᾶς πνίξουν. Τᾶς ἴσως μικρὰ τὰ κινήματα τῆς Κεραλληνίας; Εἶχαν ἐδωπὰ ποῦ τὰ λέμε ἄδικο ἔ; σοῦ ξαναλέγω, τὸν σκύλο ὅσον τὸν κυνηγᾷ καὶ βλέπει δρόμο, φεύγει, ἀλλ' ὅταν φθάσῃ στὴν ἄκραν, ὄρμη κατ' ἐπάνω σου καὶ σὲ δαγκώνει. Ἡ Κεραλληνία ὅσον εἶχε τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ἐλπίδα ὑπέμενε, ἀλλ' ὅταν ἡ χολὴ ἔρθεσε στὰ μάτια, ἐτυφλώθηκαν καὶ ἐπῆραν τοὺς δρόμους, ἀλικτόντα; ἐναντίον τῶν προυόντων των νά τοὺς βορῆσουν, ὅπου ἡ κυβέρνησις τοὺς ἐκνήυγη-

σε διὰ νά πάρῃ μέρος, ὅπου καὶ τοὺς ἐνοχοποίησε διὰ νά σκεπῆσθαι αὐτοὺς, ἔβαλε πρόσκομμα τὸν ἑαυτὸν της, καὶ ἠκολούθησαν τόσα ἐλεεινὰ συμβάντα, καὶ ποιοὶ οἱ πταίσται, οἱ προύχοντες.

Κ. Τρέχοντας;

Μ. Ἀλλὰδὴ οἱ λεγκισλατόροι, καὶ ἐπλήρωσε τὸ αἷμα τοῦ πτωχοῦ καὶ τοῦ ὄρφανοῦ, καὶ . . . καὶ ἐνεκεν τούτου ἤλθαν τὰ τόσα σχίσματα καὶ ριζοσπαστισμοί, ἀλλέως ἐάν ἀπ' ἀρχῆς ἦτον πατριωτισμὸς, τὰ πάντα ἤθελ' ἦτον εἰς γαλήνην, καθὼς μάλιστα αἱ Δυνάμεις μᾶς ἔκαμαν πάντι ἐλευθέρους, καὶ ἡμεῖς ἐσκλαβώθημεν· καὶ πάλιν ἐνθυμείσθε τί εἶπατε ὅταν σᾶς ἐρώτησα πῶθεν ἐλάβετε τὴν γνώσιν τοῦ ἀγγλικοῦ ραίτ, μὲ ἀπεκρίθητε ὅτι ἡ πολυχρόνιος καὶ ἀπ' ἀρχῆς, ὥστε ἡ εὐγενεία σας λόγου χάριν, ἐγειράσατε εἰς τὰς λαμπρὰς θέσεις μὲ τοὺς ὑπερόγκους μισθοὺς χωρὶς μεταβολὴν, μὲ τοὺς δέκα συνεταιροὺς σας, καὶ μετὰ τὴν ἀνικανότητα τοῦ γειρατείου, καὶ ἐπιμίσηται· οἱ δὲ λοιποὶ τοῦ κράτους ἐγειράσαν εἰς ὑπερόγκους δατμοὺς, ὅπως πληρωθῇ ἡ ἀριθμὸς τοῦ μισθολογίου καὶ νά χορτάσῃ καὶ ὁ ξένος ἔ;

Κόντε, κόντε, βέβαια πρέπει νά σημειώσωμεν ὅτι ἔχομεν λαὸν ἠθικόν, ὑπομονητικόν, καὶ καλὰ καλὰ ἐδωπὰ ὅπου τὰ λέμε οἱ δύο, κουτόν· ἀλλέως καλὸν πράγμα τοιούτης λογῆς; Ἐὸ δίκαιον ἦτον κάθε πανταστίαν ἢ τριστίαν νά γίνωνται μεταλαγαῖς γενικῶς· ὡς πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους, τοὺς ἱκανοτέρους, ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἤθελε ἐγκρίνει ὁ λαὸς διὰ τῆς πλειονότητος τῶν ψήφων· οἱ δὲ λοιποὶ καθεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου, καὶ πάντες ὑπόκεινται καὶ εἰς χαρὰν καὶ εἰς λύπην· πάντες βοηθοῦν τὸ ταμείον καὶ οἱ περισσότεροι ἐκ τοῦ ὑστερήματος· πάντες νά ἐπαγγέλλονται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, ὅπως ἔχει τὸ δίκαιον.

Κ. Ντιστόρα τὰ μεγάλα πόστα θέλουν καὶ μεγάλους ἀνθρώπους διπεροῦκας, καὶ εἰς τὰ μικρὰ πάν' καὶ μικρότεροι.

- Μ. Καὶ ποίους ἔννοιαι μεγάλους; εἰς τὸ σῶμα, εἰς τὰ γρόσια, ἢ εἰς τὴν γνῶσιν;
- Κ. Ἄ! Εἰς τὰ τάλλαρα καὶ στάμπιλε κόμμε ἔρα ἰλ Σινιὸρ τάλε ἔ τάλε.
- Μ. Αὐτοὶ ἀπέθανον, καὶ εἰς τὸν καιρὸν τῶν ἐτιμῶντο οἱ χρηματισταὶ καὶ μπενεστάνται, ἀλλὰ τώρα μεγαλείνεται ἡ γνῶσις, ἡ σπουδὴ καὶ ἡ φρόνησις, τοῦτα τὴν σήμερον ἐγγωμιάζονται ἀπὸ τὴν κοινωνίαν· τὸ δὲ ὅπου μοῦ εἶπες ὅτι εἶναι καὶ κατωτέρου βαθμοῦ ὑπάλληλοι· ναι, ἀλλὰ τί; τοὺς ποδοκυλοῦν σὰν τ' αὐτὸ, καὶ ἀνεβαίνουν καὶ καταβαίνουν εἰς τὰς θέσεις παθητικὰ, καὶ ἐφρηδῖως ἀναβαίνουν καὶ ἀορίστως καταβαίνουν χωρὶς νὰ γνωρίζουν οὐδὲ τὴν ὥραν, οὐδὲ διατί, καὶ ἄλλος ἕαστοχέται, διατί;
- Κ. Αὐτὸ εἶναι στὸ χαίρι τοῦ Σενάτου, καὶ καπιτάρει καὶ κάνουνε χάρι οὔτινος θέλουν.
- Μ. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ πράγματα λαμβάνουν μεταβολή, καὶ κατὰ τὰ συμπτώματα θεὸς νὰ λάβουν νέαν μορφήν διὰ τοῦ ρίζοσπαστισμοῦ, ἀγκυλὰ καὶ μᾶς φέρει (χάριν τῆς ἀληθείας) αἰσχύνη, ἐνῶ εἴκοσι ἔτη πλησιάζει ἡ Ἑλλάς στὴν ἀνεξαρτησίαν, νὰ μὴν ὑφώσωμεν ἐν ἐνὶ στόματι τὴν φωνὴν τῆς μητρός μας Ἑλλάδος, ἀλλὰ διὰ ἐκείνην τὴν εὐλογημένην πάγα, εἴμεθα εἰς ἐπιμονὴν καὶ θέλομεν μὲ τὸ στασιδ, καθεὶς δι' ἰδιοτέλειαν τὸ κακὸν νὰ τὸ λέμε καλὸ, καὶ τὸ καλιότερον νὰ τὸ λέμε χειρότερον, καὶ κάτω κάτω σκέπτομαι καὶ ἕνα νέο τραγοῦδι ὅπου λέγουν τώρα νεωστὶ, « μωρὴ μαριὰ τοῦ κηπουροῦ σελινοπουλημένη, » καὶ μὲ ἐλέγχει ἡ συνειδήσις λέγοντας, ὅτι δὲν εἶναι οὕτως, ἀλλὰ ἀντὶ μαρία, μωρία, καὶ τὸ σέλινο σελίνι, δηλαδὴ ὅτι ἐπουλήθημεν ὡσπερ μωροὶ διὰ σελίνια, καὶ μὲ φαίνεται ὅτι τὰ πράγματα κλείνουν καὶ προωδεύουν γιγαντιαίως, ὅτι ὄχι μόνον οἱ μετριόφρονες θὰ γενοῦν ρίζοσπασται ἀλλὰ καὶ οἱ βερουκας, διότι τὸ κοινὸν ὄλον, ἐξ ὧν ὅσοι δὲν ἐγεννήθησαν (ἀπαρτίζοντες τοὺς ἰδιοσελεῖς), καὶ μόλις γεννηθῶν καὶ προφέρουν τὸ λέ-

- γεν, ἀμέσως κατηχᾶται τὸν ρίζοσπαστισμόν.
- Κ. Νταβέρο;
- Μ. Μὰ... ἂ κατὰ ποῦ βλέπω τὰ πράγματα, ἤλθ' ἡ ὥρα· διότι ἡ τόλμη καὶ ὁ ἐνθουσιασμός εἶναι μέγιστος, καὶ νὰ εἰπούμε καὶ τὴν ἀλήθεια, οἱ ἀντιπρόσωποι τοὺς εἶναι εὐγλωττοὶ ῥήτορες· παρατήρισε τὴν Πατρίδα, ποίους εὐρίσκεις εἰς κάθε ἐτοιμολογίαν νὰ μᾶς ἀποστομόνουν; αὐτοὺς· ἡμεῖς σχεδὸν, σχεδὸν, ἐμείναμεν ἀναπολόγητοι· εὔρες μου ἕναν νὰ ὁμίλησε ἐκτεταχμένα, εἰμὴ μόνον ὀλίγον τι ὁ δεῖνας καὶ ὁ δεῖνας, οἱ δὲ λοιποὶ; οὔτε γρῦ.
- Κ. Ἐτζι ντούνκουε λὲς ἔ; ἀμὴ η η η οἱ... οἱ.
- Μ. Σιωπὴ τώρα διότι μᾶς πλησιάζει ἕνας ρίζοσπαστης καὶ ἀπὸ τοῦς πρωτοκατηχουμένους καὶ λογιωτάτους, καὶ βλέπω καὶ ὀλίγον τὸ χεῖλο του καὶ τὸ χαράζει, ἀγκυλὰ πάντοτε φέρει χαρακτῆρα χαρισματοῦ, καὶ μὲ φαίνεται ἔχει καὶ σκοπὸν νὰ μᾶς πειράξη, διότι βλέπετε εἴμεθα καὶ ἀπὸ τὴν κοντὴ περὶ τοῦ νέου ἀντιπροσώπου τῶν.
- Κ. Χου... ου φυγουράτεθη!
- Μ. Σι... ωπὴ (πλησιάζει).
- Ρ. Λύθεντάδες, χαίρετε!
- Κ. Χὸ... ο μπόν βενού... οὔτο;
- Μ. Ὡ ἀντίο, γειάσου, τί μᾶς κάμνεις;
- Ρ. Πολὺ καλὰ.
- Μ. Χαίρομαι.
- Ρ. Σᾶς εὐχαριστῶ ἐγκαρδίως ἐπευχόμενος καὶ τὴν χαρὰν τῆς καρδίας σας πρὸς εὐφροσύνην μου.
- Μ. Μεγάλως μᾶς ὑποχρεώνει ὁ ἐλκυστικὸς σας λόγος.
- Ρ. Ἴδιον Ἑλληνικῆς καρδίας, ἴδιον ἀπαθὸς καὶ πατριωτικῆς φρονήσεως, νὰ εὐφραίνεται εἰς τὴν χαρὰν τοῦ ἀδελφοῦ του ὁ καθεὶς, οὕτως ὑπαγωγρεύει καὶ ὁ δεκάλογος καὶ τὸ ἱερόν μας Εὐαγγέλιον, καὶ πᾶσα ἡ θεία γραφή, ἀρχὴ καὶ τέλος ἔχει τὴν ἀγάπην Θεοῦ καὶ πλησίονος. Λέγει ὁ Σωτὴρ ὅτι κάποιος διὰ τὸν φίλον του θεσιάζει τὴν ψυχὴν του. Ἦξευρε φίλε μου ὅτι ὅθεν ὑπάρχει ἀγάπη, εἰρήνη, ὁμόνοια, ἔνωσις, ἐκεῖ καὶ

ὁ θρίαμβος, διότι υπάρχει ὁ Θεὸς εἰς τὸ μέσον, κατὰ τὸ « ὅθεν ἐστὶ δύο ἢ τρεῖς εἰς τὸ ἑμὸν ὄνομα συνηγμένοι, ἐκεῖ ἐγὼ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν. »

Κάθε μεταχείρισις ὅπου κατωρθοῦται διὰ τῆς ἀγάπης καὶ ἐνώσεως, ὁ Θεὸς εἶναι εἰς τὸ μέσον, ἐκεῖ ὁ θρίαμβος, διότι τὴν ἐλευσίαν τῶν ἀδυνάτων τὴν ἀναπληρεῖ ὁ Θεός.

Μ. Βέβαια οὕτως ἔχει (πρὸς τὸν κτάρχθόνιον) ἀκοῦς δὲν σε εἶπα τὴν εὐγλωττίαν τους; καὶ ὅτι θὰ μᾶς πειράξει;

Κ. Ἀδάντι ντουόνκου.

Μ. Οὐδεὶς δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἀλήθειαν εἰμὴ ὁ ἀπολείων.

Ρ. Λοιπὸν πρεσβεύεις (καὶ κάθε εὐσυνείδητος οὕτως ποιεῖ) ὅτι ἡ ἀγάπη, ἡ εἰρήνη, ἡ ὁμόνοια, καὶ ἡ ἔνωσις, εἶναι πᾶσα ἰσχὺς τῆς ἀληθείας καὶ δὲν ἀρνεῖται.

Μ. Δὲν ἔμπορῶ νὰ τὸ ἀρνηθῶ.

Ρ. Καὶ τὸ ἀρνήθης καὶ φάσκεῖς καὶ ἀντιφάσκεῖς, διότι ἐνῶ ἡ πατρὶς ὕψωσε φωνὴν ἀπαλλαγῆς, φωνὴν πατριωτικὴν, φωνὴν ἐθνικὴν, φωνὴν ἐνώσεως, δὲν ἔπρεπε νὰ ἀποσυρθῆτε, ἀλλὰ νὰ γίνωμεν μία καρδιά, νὰ αἰσθανθῶμεν ταυτοχρόνως τὴν ξενιτεῖάν μας, τὴν ἐξορίαν μας, τὸ βάρος τοῦ ξενικοῦ ζυγοῦ.

Μ. Ποίαν ξενιτεῖαν καὶ ἐξορίαν, μήπως δὲν εἰμεθα μέσον τῆς πατρίδος; ποῖον βάρος, ἔχομεν κανένα παράπονον εἰς τὴν προστασίαν; δὲν ἐλπίζω οὐδέν, εἰμὴ κατὰ τὰς διαδοχικὰς μεταλλαγὰς τῶν ἐπιτετραμένων ἀντιπροσώπων ὅπου ὑποφέρωμεν εἰς τὸ πᾶσιμα τους καθὼς ὁ... καὶ ὁ καὶ !!!

Ρ. Δὲν ἀρνεῖται οὐδεὶς τὴν ἀλήθειαν· διότι ἡ προστασία πάντοτε ἔδειξεν εἰς ἡμᾶς εὐμένειαν, ἀλλὰ τί τὸ ὄφελος ἐνῶ ὡς ἀνωθεν ἐκατάντουσε ἐλεεινῶς τὸ πρᾶγμα, διότι εἴτε ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς προστασίας, εἴτε ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων ἡμῶν, ἡ πατρὶς διεφθάρη· ἠξέυρεις ποτε Κύριε μετρίφων μὲ ἐρωτοῦσες εἰς τί παραπονοῦμαι; ὅταν ἡ δοξασία μου ἤθελεν εἶσθαι εἰς ἄλλην ἀλλοτρίαν δυνάμειν προστα-

σίαν, βέβαια ἤθελα λογισθῶ μωρός· διότι τότε ἤθελα μοῦ εἰπῆτε εἰς τί παραπονοῦσε τῆς προστασίας; καὶ τί ἐλπίζεις ἀπ' αὐτὴν ὅπου ἐπιθυμᾶς νὰ ἀγωνίζεσε; καὶ τότε ἐγὼ ἤθελα μείνω ἀναπολόγητος· ἀλλ' ὅταν ζητῶμεν νὰ λάβωμεν τὴν κληρονομίαν τοῦ πατρὸς μας καὶ νὰ συνενωθῶμεν μὲ τοὺς ἀδελφούς μας εἰς μίαν οἰκογένειαν, ἐνήλικοι ὄντες, φανταζόμενοι ἀνωφελῆς τὴν κηδεμονίαν τοῦ ξένου, δὲν ἔμπορεῖ οὐδὲ νὰ μᾶς ὀργισθῇ, οὐδὲ νὰ μᾶς κατηγορῇ, οὐδὲ νὰ μᾶς ἐπιβουλευθῇ, ἀλλὰ μάλλον νὰ ἐπαινέσῃ τὸν ζῆλον ὡς ἔθνος φιλοπάτριον· καθὼς καὶ ἐσεῖς ἔπρεπε νὰ μιμηθῆτε ἕκαστον φιλοπάτριον πρὸς ἐπαινόν σας καὶ οὐχὶ νὰ λακτιζέτε τὰ κεντρίδια τῆς ἐλευθερίας καὶ νὰ σπερμολογῆτε κατ' αὐτῶν τὰ ἐναντία τοῦ φρονήματός των, καὶ νὰ τοὺς καλῆτε ψευδοῤῥιζοσπάστas, παθητικούς, χαμερπεῖς, ἀμαθεῖς καίτοι περισσότερον τοὺς δύο ἀντιπροσώπους τῆς νήσου μας, νὰ τοὺς προσβάλετε διὰ τοῦ Μέλλοντός σας ὅτι διὰ ἐπιφρόνην καὶ ἰδιοτέλειαν ἤλλαξαν τὴν θρησκείαν τους· ὁ μὲν πρὶν τῆς ἀντιπροσωπείας τρεῖς ἔτη, ὁ δὲ μετὰ τὴν ἐκλογὴν του· ἐνῶ ἀπὸ τὸν λαὸν ἐκλέχθη, ὥστε οὐδὲν ἴχνος θασίματος ἔχει ἡ προσβολὴ σας· ὅθεν καὶ ἐπιστρέφεται κατεπάνω σας διότι οὐτε διὰ τέλος ἔγινε ἡ πρᾶξις οὐδὲν θρησκείαν ἤλλαξαν ἀλλὰ ἡ θρησκεία τοὺς ἔσυρεν ἐκουσίως ὡς ἴδια αὐτῆς τέκνα, καὶ τὰ ἔθεσεν εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς ὅθεν ἐκρατοῦσε καὶ τοὺς γενήτορας, καὶ ἐξακρίβωσε νὰ μάθης.

Τὸ Μέλλον Κύριοι ἐλπίζαμεν νὰ τὸ διευθύνετε ὡς ἄροτρον εἰς τὴν χερσαίαν καὶ πατρικὴν μας γῆν ὅπως καλλιεργηθῇ πρὸς καρποφορίαν· καὶ ἡ φωνὴ σας νὰ ἦναι φωνὴ πατρικὴ.

Μ. Ἀδελφὲ μοῦ ἀνακάτωσε τὸν νοῦν εἰς τόσα, ὥστε δὲν ἐνθυμοῦμαι νὰ σεῖς ἀπαντήσω τῆς ὁμιλίας, διότι εἰς ἀδύνατα καὶ ἀκατάλυπτα πρᾶγματα μὲ περιπλέκει, εἰς τοῦτο μόνον σεῖς ἐρωτῶ; δὲν μὲ λέγεις ποίαν ἐθνικὴν φωνὴν νὰ ἀκολουθήσω; εἰς ποίαν δυνάμειν νὰ ἀσφαλισθῶ; καὶ ποίαν καρτερίαν νὰ ὑποφέρω, νὰ μὲ

λές νά κυνηγάμεν τὸν ἀέρα νά γεμίσωμεν τὰ δίκτυά μας εἶναι δυνατόν; τί λές καὶ ἐλόγου σου σιὸρ κόντε;

Κ. Σικούρο (ἀνεβοκατεβάζοντας τοὺς ὤμους).

Ρ. Τί λέγεις ἀδελφὲ ἀδύνατα πράγματα; καὶ ποίαν φωνήν; τὴν γενικὴν ποίαν δύναμιν; μὲ τὴν ἰδίαν τὴν ὁποίαν τὰ ἔλαβον ἔλαβαν τὰς νήσους μας διὰ συνθήκης ἐκ τῶν δυνάμεων εἰς κηδαιμονίαν; διὰ συνθήκης νὰ τὰς λάβωμεν ἐξ αὐτοῦ; οὐδὲ ἡ προστασία δύναται νὰ κρατῆ πλέον τὸ ξένον πρᾶγμα, ὅπερ εἰς χεῖρας κρατεῖ, οὐδὲ αἱ Λύλαι (ὅταν παρρησιασθῶμεν) νὰ παραβλέψουν εἰς τὴν δικαιοσύνην.

Ἐνόμιζες λοιπὸν διὰ δυνάμεως, οὐδὲ εἰς τὸν νοῦν μας; δὲν πρέπει νὰ τὸ φαντασθῶμεν, ἠξεύρεις ποτε ἤθελε φαντασθῶμεν δυνάμεως μεσολάβησιν, ὅταν διὰ δυνάμεως ἤθελε τὰ ἀρπάσσουν ἐκ χειρὸς μας, καθὼς οἱ ἀδελφοί μας Ἕλληνες ἤρπασαν τοῦ Μουσουλμάνου καὶ εἰς τὴν ἀδυναμίαν του; ἐπολεμοῦσε ὁ Θεὸς, καθὼς οἱ ἀγωνιστὰὶ ἔλεγον διὰ τοῦ Ἱεροψάλτου, « οὗτοι ἐν ἄρμασι καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις, ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεοῦ ἡμῶν μεγαλυνθησόμεθα, » ἀλλ' ἡμεῖς μόνον τὸν λόγον καὶ τὴν θεῖαν δύναμιν ὁποῦ μᾶς ἐμεταχειρίσθη ὡς ὄργανα καὶ μᾶς ὡδήγη εἰς τὰς πράξεις τῆς ὁδοιπορίας μας.

Μ. Καὶ πῶς τὸ γνωρίζεις, ὅτι ὁ Θεὸς θέλει συμμεθεῖξει εἰς τοῦτο;

Ρ. Ἀπὸ τὸν Δαβὶδ, ἀπὸ τὰ συμπτώματα τοῦ καιροῦ, καὶ ἀπὸ τὴν σειράν τῶν ἀποκαλίψεων, τῶν χρησιμολογιῶν, οὕτω λέγει ὁ Δαβὶδ· « Ἀποκαλίψον πρὸς Κύριον τὴν ὁδόν σου καὶ ἔλπισον ἐπ' αὐτὸν, καὶ αὐτὸς ποιήσει καὶ ἐξίσει ὡς φῶς τὴν δικαιοσύνην σου καὶ τὸ κρίμα σου ὡς μεσημβρία· ὑποτάγηθι τῷ Κυρίῳ καὶ ἐκτενυσον αὐτόν. » Βλέπε ὅτι σχεδὸν ὅλαι αἱ προρήσεις ἐπληρώθησαν καὶ μόνον ἡ χρησιμολογουμένη ἐποχὴ τῆς ἀνατολῆς διέμεινε.

Μ. Ὡστε οὐδεμίαν ἄλλην μεταβολὴν περιμένεται εἰμὴ τῆς ἀνατολῆς; ἔ;

Ρ. Πολλὰ; ἀλλ' ἡ ἀνατολὴ θέλει εἶσθαι τὸ ὑψίστιον ὄρος;

καὶ μετὰ ταῦτα θέλει ἐξέλθει καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, οὕτω λέγει ὁ Ἰωάννης εἰς τὴν ἀποκαλίψιν του, ὅθεν εἰκονίζει τὸ παραλατόν ἑπτακέφαλον δεκάκερον θηρίον, ὅπου διασφίξει δέκα βασίλει, οἱ βασιλεύοντες μίαν ὥραν ἡμοῦ μὲ τὸ θηρίον· ὥστε ὅταν τὸ Βαβυλόμιον καὶ Μωαμεθανικὸν θηρίον σφαγῆ, θέλει σὺν τῇ κεφαλῇ καὶ τὰ κέρατα αὐτοῦ πρσοῦνται· ἦτοι αἱ βραχίαι τῆς Εὐρώπης. Διότι ὁ Θεὸς μέλλει νὰ ἀναστήσῃ μίαν νέαν βασιλείαν, καὶ δι' αὐτῆς καθαρισθῆσεται τὸ ἄγιον, κατὰ τὸν προφήτην Δαυὶδ, καὶ νὰ διασκορπισθοῦν οἱ Βαβυλόμιοι καὶ πολέμιοι δοξασίαι τῆς ἐκκλησίας καὶ βραχίαι, ὅπως βραχίαι μίᾳ θρησκείᾳ ἢ ἀρχαίᾳ καὶ ἀληθείᾳ, καὶ μίᾳ βασιλείᾳ τῆς εἰρήνης καὶ δικαιοσύνης. Ἴνα πληρωθῇ τὸ, « ἐκλείπειν ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἄνομοι ὥστε μὴ ὑπάρχειν αὐτοῖς. »

Μ. Στὰ σύννεφα μ' ἀνέβασες ὡς ἄλλον ἑωσφόρον.

Ρ. Θάλλῃ καιρὸς νὰ ἐνθυμηθῆς τί λέγωσι εἰς τὸν φόρον.

Μ. Νὰ τρίβω καὶ τὰ μάτια μου, τί λές κ' αὐτοῦ σιὸρ Κόντε;

Κ. Δὲν τὰ σπινγγάρου, ποῦ . . . ἀφτιά; ἂν εἶπε ἓνα μόντε.

Ρ. Μὲ φαίνεται ἑβαρύνθητε κ' ἐποίησ' ἀταξία, Νὰ κάμω τὴν διακοπὴν, ποῦ εἶχετ' ὀμιλία.

Κ. Νὸ, νὸ, σ' αὐτὰ εὐρισκόμαστε, μ' ἔλεγε τόσα κ' ἄλλα, Κόμματα κ' ἐμπερδέματα, κεφάλια σέντζ' ἀφράλα.

Ρ. Τί σ' ἔλεγε τί τ' ἔλεγες, ἴσως γιὰ τὴν Βερβόκα; Μὲ μετριοφρονήματα σ' ἐσφάλιζε τὴν μπούκα;

Μ. Ὁχι, ὄχι Κύριε, μὴν νομίζεις ὅτι διὰ τοῦ λόγου ζητῶμεν νὰ ἀπατήσωμεν οὐδένα, ἡμεῖς ἐσυνουμιώσαμεν ἀμφοτέρως τὰς δοξασίας μας, στιγματίζοντες τὰ παρόντα, καθὼς καὶ ὁ Κύριος Κόμης τὰ ἀπειθόντα τῆς ἐποχῆς των, λέγοντάς μου λόγου χάριν, τὰς δόξας, τὰς τιμὰς, τὰς ἐξουσίας.

Κ. Πὲς του καὶ τὸ ποτέρου.

Μ. Ναι, τὰ αὐτὰ τῆς ἐξουσίας, δηλαδὴ τὴν ὑποταγὴν τοῦ λαοῦ, τὸν φόρον, τὴν προσταγὴν.

- K. Κοσπέτο !!
- M. Ἐγὼ πάλιν τοῦ ἔλεγα τῆς μετριοφροσύνης, μεταφρυσθίσεις, ἀναψυχή, ἐλάφρωσις κ.τ.λ.
- P. Παρακαλῶ σας εἰς κάποιας λέξεις τοῦ K. Κόμητος μὲ κάμνετε τὴν διάλυσιν ὅτι δὲν ἐννοῶ.
- M. Τὸ ποτέρω, δηλαδὴ τὴν ἐξουσίαν· τὸ κοσπέτο, ὡς ἐπιβεβαίωσις θαυμαστικῆ· τὸ νὸ νὸ, ὄχι ὄχι· τὸ μόντε, ὄρος· τὸ σπεγγάρε, ἐξήγησις.
- P. Ἄχ! ἐὰν ἡ Ἑλλάς ἦτον ἕως τοῦ νῦν εἰς τὸν τάρον, ἠθέλαμεν χάσει οἱ ταλαίπωροι καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν θρησκείαν μας. Κύριε Κόμητα; (θεωρεῖ ὁ Κόμητος τὸν Οὐρανὸν, φανταζόμενος ὅτι τοῦ εἶπε, τήρας Κομέτα), ἐπαναλαμβάνει, σινιὸρ Κόντε;
- K. Κουά.
- M. Ἐδῶ δηλαδὴ.
- P. Πῶς λοιπὸν κρίνετε τὴν ὑπεροχὴν τῆς παρούσης ἐποχῆς μετὰ τῆς ἀρχαίας; πότε δηλαδὴ τὰ πράγματα καλλιώτερα τώρα ἢ τότε;
- K. Τότε διὰ ἡμᾶς ἦτον ἡμέρα καὶ τώρα νύκτα.
- P. Διατί; μήπως ἐχάθη ἡ εὐγένεια; μάλιστα ὅσον οἱ λαοὶ πολιτεύονται τοσοῦτον καὶ ἐξευγενίζουσιν· ἢ μήπως ἐμαράνθη ἡ ἀγάπη μετ' ἀλλήλων; μὴ γένοιτο· διότι ἐγὼ νὰ σοῦ φέρω μίαν εἰκόνα ἀλλ' ἐπάλληλη εἰς δύο χαρακτῆρας ἐναντίους· τῆς κοινωνίας ὅπου μοῦ καθιστόρησαν μὲ τὴν θεβαίωσιν τῆς ἀληθείας οἱ αὐτόπται. Εἰς τὴν Κωνσταντινὸπολιν εἰς ἑβραῖος συνεκρατεῖτο μὲ ἄλλον τινὰ (ποίας γενναίας ὅμως δὲν μοῦ ἔμεινεν εἰς ἐνθύμησιν), θεωρῶντας τὸν εἰς πατριώτης μας μαχόμενον, διὰ τὸν πατριωτισμὸν μόνον ὅτι ἦτον Ζακύνθιος, ἐμβήκεν εἰς τὸ μέσον καὶ ἔβαλεν αὐτὸς τὰ στήθος του καὶ ἐλευθέρωσε τὸν ἑβραῖον, τοῦτο χάριν τῆς ἀληθείας ἠκολούθησε εἰς ἄλλην ἐποχὴν καὶ εἰς τινὰ ἑβραῖον Ζακύνθιον, καὶ ἐβοήθησε τὸν συμπολίτην του χριστιανὸν, ἀκούεις; εἰς ἑβραῖον ἐπρόσφερον στήθος (καὶ καλῶς ἐποίησε διὰ τὸν συμπολίτην του) πολλῶ μᾶλλον εἰς τὸν ἀδελφόν του, πατριώτην του χριστιανὸν νὰ ἔχη αἵματα νὰ χύνη εἰς περιστάσεις

ἔχει νὰ προσβάλλη. Ἀλλ' ἐγὼ νὰ σὲ εἰπῶ. Ὁ Θεὸς κατὰ παραχώρησιν ἢ δοκιμασίαν ἐταπεινώσε τοὺς Ἕλληνας (διὰ νὰ τοὺς ὑψώσῃ) διὰ τοῦ βερβαρικοῦ ζυγοῦ τοῦ Ὀθωμανοῦ. Αὐτοὶ ἔχοντες τὴν συνήθειαν εἰς τὸ νὰ ἔχουν σκλάβους ὡς ἀνθρωπίεμποροι, ἐμεταχειρίζοντο κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον καὶ τοὺς Ἕλληνας τοιοῦτης λογῆς· τοὺς ὑποδούλωσαν τόσον, ὥστε καὶ βργιάδες τοὺς ὀνόμαζον, γκιαούριδες, καὶ τ' ἄλλα μέρη τοὺς ἐκαλοῦσαν μωραῖτες, διὰ τὴν μωρίαν ὅπου τοὺς ἔφερον ὁ ζυγὸς ὁ βρῦτατος· αὐτὸ ὡς βάρβαρον γένος καὶ μεισάνθρωπον, ἐμεταχειρίσθη τοὺς Ἕλληνας κατὰ τὴν βερβαρικήν του συνήθειαν, καὶ ἤθελε μὴ (πρῶτα ὁ θεὸς) τοὺς γνωρίσουν ἀγαλιώτους ὑπὲρ ἐλευθερίας, (καθὼς πάντοτε δὲν ἔλειπαν ἀπὸ τὰ ὄροι, καταφεύγοντες διὰ τὴν ἐλευθερίαν των ὑποκρινόμενοι ὡς κλέπται), ἤθελε τοὺς πωλοῦν καὶ ἀγωράζουσιν εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Αἰγύπτου, τῆς Ἀσίας καὶ Ἀραβίας· νὰ διασκορπισθοῦν καὶ ἐξαλειφθοῦν ὡς οἱ Χαλδαῖοι καὶ λοιπὰ ἔθνη ὅπου ἐξαλείφθησαν, καὶ τοῦτο θεῖα χάρις (διότι τοὺς ἔταξε μέλλον τὸ παρὸν καὶ περὶ αἶρω ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς)· καὶ τοὺς ἐφύλαξε ἀμωμον καὶ θρησκείαν καὶ πατρίδα· ἀλλ' ὅσον ἀνυπόδουλοι, πάντοτε ἡ ἀρχὴ καὶ ὡς (τότε) γιγαντιαία, ὑποδούλωνε τοὺς πολίτας καὶ ἐξόχως τοὺς χωρικοὺς νὰ τοὺς δουλεύουν ὡς σκλάβους· καὶ βργιά ἐδῶ, καὶ γκιαούρ ἐκεῖ, καὶ σουρτουκλεμέ, καὶ τζούμ βρὲ ἀνασινισικτῆμ κερατά, καὶ χάντε βρὲ κτλ.

Ὅταν δὲ ἐβγαίναν εἰς τοὺς δρόμους, οἱ κοτζαπάσιδες, οἱ πασάδες, οἱ ἀγάδες, οἱ μπεζεργιάνιδες, καὶ ἀκόμη καὶ οἱ χόντζάδες πάντοτε ἤθελε νὰ ἔχουν τόσους νὰ τοὺς ἀκολουθοῦν ἀπὸ μακρὰν ὡς σκλάβους τὸν ἕνα μὲ τὴν τζιμποῦκα, τὸν ἄλλον μὲ τὴν κωνοσακκούλα, καὶ ἄλλους μὲ τοὺς ἀργκελέδες καὶ αὐτοὶ ἐμπρὸς μὲ τὰ σαρίκια σὰν τροχοὺς, καὶ χὰ χὰ χὰ νὰ περιπατοῦν μὲ ἐκείνην τὴν ἀηδίαν τῆς ἀνηριᾶς τοῦ Κοτζαμπασισμοῦ ὡς οἱ ντεμπελχανάδες νὰ κολακεύουν τοὺς πόγωνάς των, καὶ τόσον τοὺς εἶχαν εἰς φόβον

ὥστε πάντοτε ἡ προσοχὴ τῶν ὀπισθεν ἦτον προσήλωμένη εἰς τὸ παραμικρὸν τῶν ναύμα· ὥστε ἀπὸ τὸ μαλλον καὶ ἦττον ὁ πλυσισασμὸς τῶν προυχόντων ἑλλήνων ἔδοσεν ἀφορμὴν νὰ μιμηθοῦν τὰς πράξεις αὐτῶν διὰ μεγαλεῖα, καθὼς καὶ οἱ ἑδικοί μας τὰς προστασίας μιμοῦνται διαδοχικῶς· καὶ οὕτω ὁ πτωχὸς λαὸς ἐπολιτεύετο ζῶν εἰλωτικὴν.

Οἱ δὲ προύχοντες ἡμῶν εἴτε ἐξ ἀκοῆς, εἴτε ἐξ ἀλληπαλλήλων σχέσεων ὡς πλησίον ὁμόγλωσσοι, ὁμόθρησκοι, καὶ σχεδὸν πατριῶται, ἔλαβον τὴν αὐτὴν συνήθειαν νὰ ἔχουν τὸν πτωχὸν ὑπόδουλον, ὑποχείριον νὰ τοὺς δουλεύουν μὲ προσταγὴν, μὲ φόβον, μὲ προσκυνησμούς. Εἶχον καὶ τὴν προστασίαν τῆς διεφθαρμένης Βενετίας ὅπου τοὺς ἐδοκίμοῦσαι εἰς ταῦτα· διότι καὶ αὐτοὶ πρὶν τοῦ Ὄθωμανοῦ εἶχον εἰς χεῖρας τῶν τὴν Ἑλλάδα, ὅπου καὶ ἀπ' αὐτοὺς τὴν ἔλαβαν οἱ Τούρκοι, καὶ ἔλαβαν καὶ αὐτοὶ πολλὰς κακὰς συνηθείας τυραννικὰς καὶ ἡγεμονικὰς, καὶ ἀντὶ οἱ Ὄθωμανοὶ τὰ παλαιὰ καὶ ὀγκώδη σαρκία, αὐτοὶ ἐνόησαν τὰς μαλωτάς καὶ χρυσοροδοκαπνισμένας μεγίστους βεροῦκας καὶ κατὰ μίμησιν ἠκολούθησαν καὶ πάντες οἱ προύχοντες ἡμῶν, καὶ οὕτω ἐστὲναζε ὁ κοινὸς λαὸς εἰς τὴν ὑποδούλωσιν, καθὼς ἀκόμη καὶ τὸ θυληκὸν γένος πασῶν τῶν οἰκογενειῶν ὑπῆρχον μέχρις ὅτου ἐδίδοντο εἰς γέμον σφκλισμέναι ὡς εἰς φυλακὴν, καὶ μόνον μετὰ σπανιότητος ἢ ὑπανδρὸς γυνὴ ὅταν ἤθελε νὰ ἐπισκεφθῆ τὴν συγγένειάν τι· ἐφορούσε μελανὴν προσωπίδα, καὶ οὕτω ἐπήγαινε κατὰ μίμησιν τῆς Τουρκικῆς τυραννίας, ὅπου πάντοτε εἶχαν καὶ ἔχουν τὰ χαρῆμα οἰκογενεῖαν ἀόρατον καὶ εἰς τὴν στενὴν συγγένειαν· εἰς δὲ τὴν ὁδὸν Κοτσάμπασίδα κεκαλυμμένη μὲ τόσαις σκλάβαις ὀπίσω χωρὶς ποσῶς νὰ ἴδῃ πρόσωπον.

Τὸ δὲ ἄλλο καὶ ἀνοσιώτερον, ἀνομον, διὰ τὰ πάθη ἐμεταχειρίζοντο τὸν πτωχὸν κτηματίαν ὄργανον ἐκδικήσεως ἕκαστος ἐναντίον τοῦ ἑτέρου, ὥστε ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἢ μὲ τὴν ὁδηγίαν ἢ μὲ τὴν προστασίαν τοῦ πλουσίου (ὡς ἡγεμόνευαν) ἐμάχοντο ἀναμεταξύ των,

ὁ καθεὶς ἐπὶ τὴν ῥομφαίαν τοῦ ἐζούσε, καὶ οὕτω ὑπερασπίζοντας τοὺς ἀποξίνοναν τάχα διὰ τὴν σωτηρίαν των καὶ τοὺς ἄρπαζαν τὰ κτήματά των, τοὺς ἀμπελώνας, ἀγρούς κτλ. καὶ ἐσυσωμάτωναν τὰ ἑδικά των, καθὼς καὶ τῶν ἐκκλησιῶν ἄλλοι τὰ ἄφιναν πρὸς σωτηρίαν εἰς κυβέρνησιν τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἄλλοι κηδεμονεύοντες αὐτὰς τὰ ἄρπαζαν μὲ τὴν πολυχρόνιον κηδεμονίαν, κόπτοντες ἐκ τῆς βίβλου τὴν μερίδα τῆς παραλαβῆς, καὶ ἔγιναν κομητάτα, ἀρχαντίαις, πρωτεῖξ, βερουκισμοὶ, καὶ βερουκίניαι· καὶ τῶρα βλέπομεν τόσας καὶ τόσας σημαντικὰς οἰκίας ἐνεκα τούτου, ἐξ ὀλοκλήρου ἀγενεανολόγηταις, κατασταίνοντας ἐρείπια ἀκατοίκητα πρὸς κατοικίαν τῶν ἡμιόνων, καὶ . . . καθὼς τοῦ δεῖνα, τοῦ δεῖνα, καὶ ἀκολουθῶς παλλὰ συμπτώματα συνεχιῶν ἕως εἰς καταδάφισιν τῆς ἀνόμου διερπαγῆς. Καὶ ἀπὸ τότε, ἐξόχως ἡ Ζάκυνθος, εὐρίσκειται εἰς χεῖρας πενήντα ἀτόμων, οἱ δὲ λοιποὶ ὡς ξένοι καὶ πάροικοι δὲν ἔχομεν οὐδὲ βῆμα ποδός. Εἰς δὲ τὸν ἐρχομὸν καὶ μεσολάβησιν τῆς παρούσης Προστασίας μας, κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν πρώτην συγκοινωνίαν αὐτῶν, ἵνα ἂν δυνατὸν δυνηθοῦν νὰ λάβουν τὰ προίμια τοῦ βενετζανισμοῦ ὅπου διὰ τῆς Γαλλικῆς μεσολαβῆσεως τοῦ Βοναπαρτισμοῦ ἔχασαν, ἄρπάζοντάς τους τὸ κινὸν ὀρητικῶς καὶ μένοντάς τὸ πάθος εἰς τὴν καρδίαν συντροφευμένον, ἐκ τούτου μὰς ἐπαρησίασαν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Προστασίαν βαρβάρους, ἀναξίτους ἐλευθερίας, ὅπου ἐρωτηθῆντες, τίνοι τρόπον καταδαμάσετε τὴν βαρβαρότητα των; ἀπεφάνθησαν ἐντόνως, **ΕΞΟΥΣΙΑ !!!** οἱ δὲ εἶπον, λάβετε αὐτοὺς ὑμεῖς καὶ κρίνατέ τους ἵνα καταδρασηθῆ ἡ βαρβαρότης αὐτῶν χωρὶς νὰ σκεφθῆ ἡ Προστασία, νὰ διαμείνη νὰ ποτισθῆ τοὺς καρπούς τῶν ἑλληνικῶν πνευμάτων ἀλλέως ἂν ἤθελε συμμορφωθῆ μὲ τὸ στοιχεῖον τοῦ πνεύματος των, οὐδὲ ἡ ἐξουσία ἤθελε λάβῃ προσβολὴν ἐκ τῆς Ἑπτανήσου εἰς ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς διαμνητῆς αὐτῆς, οὐδὲ ἡ Ἑπτανήσος ἤθελε λάβῃ τόσας ἀπ' αὐτῶν μαστιγώσεις, καταδρομάς καὶ

θανάτους αδίκοις καὶ παραλόγοις, καὶ ἀπατήσεις καταχρηστικὰς, θρησκευτικὰς, καὶ πολιτικὰς· ἀλλ' ἤθελε σεβασιῆ ἡ Προστασία τὰς Νήσους μας ὡς θυγατέρας καὶ μέλη τῆς Ἑλλάδος, μητέρας τοῦ Ὀμήρου, Πελοπίδος, Ἡρακλέους, Ἀχιλλέως, Ὀδυσσεύς, Λεωνίδους, Δημοσθένους, Βοτσαρίδων, Κολοκοτρώνων, ἐξαιρέτως δὲ τοῦ Καποδιστρίου, καθὼς καὶ ἡμεῖς ἤθελε δώσωμεν ἀντάλλαγμα τῆς τιμῆς διὰ τοὺς Μίλτωνας καὶ Βαίρους, καὶ τόσους φιλελληνικοὺς ἄνδρας πεσόντας ὑπὲρ τῆς ἡμῶν πατρίδος Ἑλλάδος.

Μ. Σιὸρ κόντε, σχεδὸν σχεδὸν ὁ πλεονασμὸς τῶν ἀντικειμένων τῆς ὁμιλίας του καὶ τῆς ἀληθείας μᾶς κάμνει ἀναπολογήτους.

Κ. Τζιοῦ σέντζα παρόλα ντίζε λαβερετὰ ἔ;

Μ. Σί, ἀλλὰ . . .

Ἴδου λοιπὸν ὅπου ἡμεῖς τώρα ζητοῦμεν νὰ μεταρρυθμίσωμεν τὰ πράγματα εἰς μορφήν τὴν ὁποῖαν ἐπρεπε νὰ βαδίσουν καὶ νὰ μορφώσουν οἱ πατέρες μας, καὶ εἰς τὴν ὁδὸν ἀπ' ἀρχῆς καὶ σεῖς ἐμποδίσατε διὰ τοῦ ρίζοσπαστισμοῦ σας.

Ρ. Ἄ Κύριοι Μεταρρυθμισταί, ἀφοῦ ἡ Ἑπτάνησος ἐσάπη εἰς τὰς ἀνάγκας καὶ εἰς τὰς καταθλίψεις ἐνεκα τῶν πατέρων ἡμῶν, τώρα ζητᾶτε νὰ τὴν καλλιεργήσετε, ὅταν ὁ ἀμπελὼν ἐπαλαίωσε χρειάζεται νὰ ἐκρίζωθῶν τὰ παλαιὰ κλίματα καὶ νὰ βαλθῶν νέα, καὶ νὰ δωθῆ ὁ ἀμπελὼν τοῦ Κυρίου αὐτοῦ ἀντὶ τοῦ ἀλλοτρίου, ἵνα φέρῃ πολὺν καὶ ὠριμον τρυγητὸν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ.

Μ. Καὶ πόσοι ἀμπελῶνες εὐρίσκονται εἰς ἀλλοτρίους ἐργάτας καὶ φέρουν τοὺς καρπούς; Μήπως οἱ εὐγενεῖς καλλιεργοῦν τοὺς ἀμπελῶνας αὐτῶν; ἀλλ' οἱ συμπράκτορες καὶ ἀμπελουργοί· καὶ ἐν καιρῷ τοῦ καρποῦ μεράζου ἀναλόγως ἀλλήλων.

Ρ. Ἐ, ὅταν ἤξεύρει ὅτι ἐργάζεται νὰ λαμβάνῃ τοὺς καρπούς ἐξ ἡμισίας, τότε δὲν λογίζεται ξένος, ἀλλὰ ξένος ἦν ὁ κηδεμὼν· καὶ μᾶλλον ἀλλότριος τῆς γενεᾶς καὶ ἀμέτοχος· καὶ πάλιν ποτὲ δὲν θὰ κολακεύεται

ὅπως κολακεύεται διὰ τῆς ἐργασίας· ὁ ἀμπελὼν ὁ ἐργαζόμενος ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Κυρίου αὐτοῦ.

Μ. Λέγει τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον· « ἔδωκα τὸν ἀμπελῶνά μου τοῖς γεωργοῖς καὶ ἔμειναν τοῦ ποιῆσαι καρπὸν, καὶ ἐποίησεν ἀκάνθας, καὶ ἔδοκα αὐτὸν εἰς ἄλλοις γεωργοῖς ὅπως ἀποδώσωσι τὸν καρπὸν εἰς τὸν καιρὸν του. » Ἐδωκαν λοιπὸν αἱ Δυνάμεις τὸν ἀμπελῶνα τῆς Ἑπτάνησου εἰς γεωργίαν τῆς Ἀγγλίας ὅπου φέρει κατὰ κυκλοφορίαν τοὺς καρπούς, ὡς ἀνάξιοι οἱ αὐτόχθονες αὐτῆς.

Ρ. Ἴσως τοὺς ὑπερόγκους σταφιλεῖς τῶν μισθῶν σας, καὶ τὸν οἶνον τοῦ στεναγμοῦ τῶν θακρῶν καὶ ἰδρώτων τοῦ πένθους καὶ ἀκτιμῶνος, διὰ τὴν ἀντλίκον ὑπαρξίν ἡμῶν· ἀλλὰ τώρα καὶ ἐνάλικοι καὶ εὐρωστοὶ καὶ καλοὶ γεωργοί, καὶ μητέρα καλὴν ἔχομεν, διὰ τοῦτο τὸ ρητὸν αὐτὸ εἰς ἡμᾶς ἐπληρώθη καὶ ἐπιδοκιμάσθη καὶ πληροῦται τὸ, « ἀμπελῶν ἐξ Αἰγύπτου μετήρας ἐξέβαλες ἔθνη καὶ κατεφύτευσας αὐτὸν » καὶ πάλιν « ὁ γὰρ ἀμπελὼν Κυρίου Σαβαώθ. »

Μ. Βλέπω σεῖς οἱ ρίζοσπάσαι εἰσθε καὶ θεολόγοι;

Ρ. Δὲν εἶπα προηγουμένως διὰ τοῦ Δαβὶδ, ὅτι διορίζει νὰ ἀποκαλύπτῃ καθίς πρὸς Κύριον τὴν ὁδόν του καὶ νὰ ἐλπίζῃ εἰς αὐτὸν καὶ αὐτὸς γίνεται ὁδηγός; Δὲν λέγει ἀλλαγῶν « Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων καταρτίσω αἶνον. » Καὶ πρὸς τοὺς ἀποστόλους ὁ Χριστὸς λέγει· « Ὅταν σας φέρουν εἰς συνεδριάσεις μὴ μεμνᾶτε τί εἶπατε, διότι τῆ ὥρα ἐκείνη δοθήσατε ὑμῖν τί λαλήσετε. » Ἡ σοῦ ἐφυγεν ἀπὸ τὴν μνήμην ἡ εὐγλωττία τῶν ρίζοσπαστῶν ἐπὶ τῆς Βουλῆς; Οἱ ρίζοσπάσαι τότε θέλει μείνουν ἀναπολόγητοι ὅταν ὁ Θεὸς παύσῃ εἰς τὸ νὰ τοὺς ὁδηγῆ.

Μ. Ὁ Θεὸς εἰς αὐτὰ δὲν μεσολαθεῖ, διότι ἡ πηγὴ τοῦ ρίζοσπαστισμοῦ ἐξάγεται ἐκ πάθους ἐνεκα ἀμεροληψίας βίσεων.

Ρ. Ὁχι, δεῖτε καὶ αὐτὸ οἱ ρίζοσπάσαι τὸ ἔχουν πρὸ ὀφθαλμοῦ ὅπου τινὰς πατριώτης δὲν ἔλαβε δύναμιν ἐκ τοῦ μισθοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον ὁ μισθὸς του ἔγινε πρό-

SISMÁNOSGLO

ξενος αφανισμού, και κάμε παρατήρησιν τὸ αἴτιον εἶναι ὁ ἐγωϊσμός και ἡ ἐξάντλησις τῶν ἰδρώτων τοῦ κοινοῦ, μόνοι οἱ ἀμέτοχοι πολῖται τοῦ μισθοῦ εὐημεροῦν τὸ θησαυροφυλάκιον τῆς Ἑπτανήσου Λόρδους εὐγάνει κατά διαδοχὴν και δισκεδάζουσι τὴν Εὐρώπην, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες τελειοῦν εἰς αφανισμόν ὡς οἱ διάφοροι καθρέπται τῆς πόλεως μας· ἀλλ' ἐγὼ σὲ λέγω και· ἀλλ' ἐρωτῶ. Πότε ἀσυκόνωνται οἱ λαοὶ κατά τῆς ἐξουσίας, ὅταν κυριευθοῦν ἀπὸ πάθη καθὼς και οἱ Ἕλληνες, πότε ὤρμησαν κατά τοῦ τυράννου; ὅταν τοὺς ἐκυρίευσεν τὸ πάθος γενικῶς.

Οὕτω και ἡμεῖς, οὐαὶ τὴν μία, οὐαὶ τὴν ἄλλην ἐγρύλωσε τὸ μάτι μας και πετᾶ φωτίαν, πρὸς ἀπαλλαγὴν, ἐλευθερίαν, και ἔνωσιν.

Μ. Οἱ υἱοὶ τοῦ Ζεβεδαίου ὅταν ἐζήτησαν τοῦ Χριστοῦ τὰς πρωτοκαθεδρίας, τοὺς ἀπεκρίθη· « οὐκ ἴδατε τί αἰτεῖσθε. »

Ρ. Ὄχι, ὄχι· γνωρίζομεν και ἐλπίζομεν νὰ τὸ ἀπολαύσωμεν τοῦ Θεοῦ συνεργῶντος· σεῖς δὲν γνωρίζετε νὰ διακρίνετε, και ἂν γνωρίζετε εἴσθε εἰς ἐπιμονὴν, εἴτε ἀπὸ μικροψυχίαν, (διότι τοῦ μικροψύχου ἴδιον εἶναι νὰ τοῦ φαίνονται δύσκολα και τὰ εὐκολώτατα) εἴτε διὰ τὸν χαρακτῆρα τρόπον τινὰ τοῦ λόγου και τῆς ὑποσχέσεως τῆς διατηρήσεως· ἀλλ' ἐδῶ ἐχρειάζετο ἀμερόλυτος νὰ κάμῃ τὴν κρίσιν εἰς τὰς δοξασίας τῆς Καταχθονίου, Μετρομορφώσεως, και 'Ριζοσπαστισμοῦ· διὰ νὰ ἴδωμεν εἰς ποῖον ἠθέλη εἶσθαι τὸ κέρδος και εἰς ποῖον ἡ ἀπάτη.

Ἴδού, δός μου τὴν χεῖρα νὰ καλέσωμεν ἕνα ἀμερόληπτον, ἔμφρονα, εὐσυνείδητον νὰ μᾶς κρίνῃ ἑνὸς ἐκάστου τὴν δοξασίαν.

Ναί· (Ταυτοχρόνως και οἱ τρεῖς.)

Και οὕτω παύουν τὰς ὁμιλίας και προσηλώνουν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκατέρωθεν, ὅπου στιγμιαίως ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ κρηνηίου τῆς Ἠραίας Ἑλλάδος κειμένης εἰς τὴν

πλατείαν τοῦ Παντοκράτορος παρακλησίον τῆς ἐκκλησίας ποτὲ καταγώγιον τῶν προυχόντων, προστατευμένης ἐκ τοῦ Κ. Γαβριήλου Μακρῆ Κεφαλληναίου, εἰς πολίτης μεγαλέμπορος ἀμερόλυτος (ἐνεκα τοῦ ἐμπορικοῦ κλάδου) ἀλλὰ χριστιανός, ἠθικός, και πατριώτης μὲ θαυμασμόν, μνησθεὶς ποτὲ τὴν ἐξ ἀκοῆς και ὄρατῆς συναθροίσεως τῶν προυχόντων και τὸ σέβας τοῦ τόπου διὰ τοὺς προσκυνητοὺς, και ἀντὶ τότε οὗτος, ταύτην τὴν στιγμὴν τῆς ἐξόδου του νὰ ἀκούῃ νὰ τραγουδοῦν τὸ προηγούμενον τραγοῦδι τῆς Μαρίας τοῦ Κυπουροῦ σελλινοπουλημένης, και ἀρχίζοντας τὴν προσφορὰν τοῦ λόγου νὰ τοὺς ἐξηγήθῃ, τοῦ ἐπρόσφεραν νὰ τοὺς κρίνῃ τὰς αὐτῶν δοξασίας, πρὸς τὸν ὅποιον μὲ ὅλην τὴν ἀκρίβειαν αὐτολεξεῖ (ὡς προηγούμενος) ἐδικασάρισαν ἕκαστος τὴν δοξασίαν αὐτοῦ ἀρχίζοντας (ὡς ἀπεκρίθη ὁ ριζοσπάστης. Δόξα τῷ προστώτι), δίδοντας τὸ πρωτεῖον τοῦ Κόμματος, και δευτεροῦται ὁ Μετρίοφρων, και οὕτω μένοντας ὁ ριζοσπάστης ὑστερος, εὐαγγελικῶς κατά τὸ «Ὅστις θέλει εἶναι πρῶτος ἔσται πάντων ἔσχατος.»

Και οὕτω λαμπρᾶ τῇ φωνῇ ἐντόνως ἐξεφράσθη ὁ ἀμερόλυτος οὕτως·

Κύριοι! ἡ δοξασία τοῦ πρώτου ἦτοι τοῦ Καταχθονίου εἶναι ἐωσφορικὴ δοξομανία, ἡ ὅποια δὲν ἀποβλέπει εἰμὴ μόνον πρὸς δόξαν και εὐημερίαν τοῦ δοξομανοῦς, πρὸς τὸν ὅποιον εἶναι Πικράδειςος, εἰς δὲ τοῦ κοινοῦ Κόλασις! Ἡ δὲ τοῦ δευτέρου, ἦτοι τοῦ Μετρίοφρωνος, ὁμοιάζει ἄνδρα οἰκογενειάρχην, ὅστις βουλόμενος ἐπιδημεῖν εἰς ἀλλοδαπὴν γαίαν, παραδίδει τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ τοῖς ἀλλοτρίοις και ἀγνώστοις εἰς κηδεμονίαν πρὸς ἀσφάλειαν ἕως τῆς ἐπανόδου αὐτοῦ· ἡ ἐκείνον τοῦ Εὐαγγελίου ὅπου ἔκτισεν τὸν οἶκον ἐπὶ τῆς ἄμμου. Τοῦ δὲ τρίτου ἦτοι τοῦ Ρι-

Ζοσπάστου, εικονίζει πλοῖον πληρωμένον (φορτομέ-
νον) ἐκ ψυχᾶς ζόντων, εὐρισκόμενον εἰς ἀγρίων θα-
λασσῶν τρικυμίας, ὑποῦ ὁ κυριεύων αὐτὸ πάσχει
νὰ τὸ διεθῆνῃ εἰς ἀσφαλῆ λειμένα.

Τελειόνοντα, δὲ ὁ ἀμερόλειπτος τὴν ὁμιλίαν, ἀνε-
χώρησαν ἄφωνοι πάντες καὶ διαλείθησαν ἕκαστος κατὰ
τὴν ὁδὸν αὐτοῦ.

Μακρίνοντα δὲ ἤκουσα μετὰ σιγανότητος τὸν Ρί-
ζοσπάστην καθ' ἑαυτὸν λέγοντα. Εἶθε ὁ θεὸς νὰ σώσῃ
τὸ πλοῖον τῆς πατρίδος, ὡς διέσωσε τῶν Ἀποστόλων
ἐκ τοῦ θυμοῦ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης, καὶ νὰ ἐν-
θαρρῶνῃ τὸν λαὸν μᾶς ὡς ἐνθάρρυνε τὸν Πέτρον καὶ
τοὺς λοιποὺς, καὶ νὰ ὀνειδίσῃ τοὺς Μετριοφρονᾶς εἰς
συμβουλήν ἐπιστροφῆς, ὡς ὀνειδίσε τοὺς Ἀποστόλους
εἰς τὴν μικροψυχίαν τους· καὶ νὰ δώσῃ λόγον εἰς ἡ-
μᾶς πρὸς ἀντιπαράταξιν ἐν καιρῷ τὸ θέοντι, ὡς ἔδω-
σε τὸ πάλαι τῶν Πιστῶν ὅταν τοὺς ἔσερον ἐν τοῖς
συνεδρίοις· καὶ πρόοδον μέλλοντος, ὡς προέδουσεν ἡ
θρησκεία μᾶς· καὶ γαλήνην εἰρήνης, ὡς ἐγαλήνευσε τὰ
πάντα ἐν εἰρήνῃ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος· καὶ νὰ μᾶς
κυβερνήσῃ ὡς κυβερνᾷ τὴν νύμφην του ἐκκλησίαν. Πρὸς
τοῦ ὁποίου τὰς χεῖρας ὑπάρχει τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλ-
λον, τὸ ὄρατὸν καὶ ἀόρατον, τὸ πρόσκαιρον καὶ αἰώ-
νιον. Οὐ ἡ Δόξα καὶ τὸ Κράτος εἰς αἰῶνας ἀπεράντως.